

27.03.2004

ANALIZA
BUDOWY ZNAKU
POLITECHNIKI
WROCŁAWSKIEJ

Andrzej-Ludwik Włoszczyński
ALW GRAFIK
00-372 Warszawa, Foksal 17/57
e-mail: alw@e-alw.com
<http://e-alw.com>
tel. 0-602 22 95 44

ANALIZA PORÓWNAWCZA WERSJI BARWNEJ I JEDNOBARWNEJ ZNAKU

Przeprowadzona analiza porównawcza obu wersji używanego obecnie znaku Politechniki Wrocławskiej wykazała istotne różnice odwzorowania. Digitalizacja znaku następowała odrębnie dla obu wersji i niekoniecznie z tego samego materiału źródłowego.

Porównanie wielkości obu znaków pokazuje różnicę w szerokości: Kolorem czerwonym oznaczone są różnice w wyrysie obu znaków.

Znaki różnią się, w widoczny gołym okiem sposób, ułożeniem tekstu. Przy podobnej wielkości litery znak barwny cechuje się krótszą długością tekstu POLITECHNIKA, a co za tym idzie powstaje z

lewej strony duże czarne światło, zaś z prawej mało przyjemne dla oka ustawienie litery A z górnym rogiem tarczy herbowej. W tym względzie znak jednobarwny ma lepsze ustawienie tego samego elementu, jednak wprowadzona w nim została kolejna modyfikacja w stosunku do barwnego znaku - tekst POLITECHNIKA został zlany z tarczą herbową. Mimo to omawiany znak jednobarwny wydaje się zachowywać bardziej poprawne rozłożenie elementów a także poprawniejszym odtworzeniem.

Kolejnym elementem na który warto zwrócić uwagę jest rysunek prawej połowy herbu. Orzeł w wersji jednobarwnej ma poprawnie zbudowany kształt, jest lustrzanym odbiciem lewej połowy. W wersji barwnej nie ma takiej precyzji odwzorowania i prawa połowa orła nie jest zwierciadlanym odbiciem lewej - prawy orzeł jest, szczególnie w elementach pionowych, wyszczuplony w stosunku do lewej części.

Następny ważny element znaku - cyrkiel. Wykazuje on różnicę, między wersjami znaku, długości ramion, Pominę tutaj różnicę w długości ramion samego cyrkla. W wersji barwnej górne ramię cyrkla jest niez-

sadnie krótsze niż w wersji jednobarwnej i kończy się, nie jak należałoby oczekiwać wraz z końcem litery W i górnym prawym rogiem tarczy herbowej. Różnicę pokazuje to czerwone pole. Również ramię pionowe ma różną długość

Różnica w szerokości zdigitalizowanych znaków wpływa istotnie na rozkład i szerokości tych samych elementów występujących w znaku co ilustruje poniższy rysunek kreskowy. Proste nałożenie obu obrysów z przyjętym jako punkt odniesienia lewym górnym rogiem znaku, pokazuje różnice wynikające z niejednorodnej szerokości całego znaków poziomie, ale także dodatkowe różnice pojawiające się w pionie.

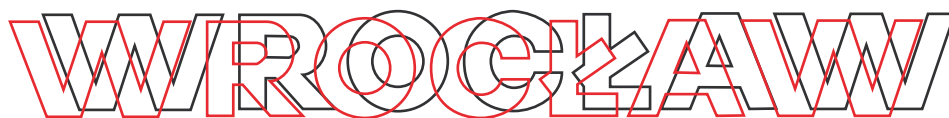
Znak barwny został oznaczony obrysem kropkowanym, znak jedno-barwny linią

PRZYKŁADY WYODRĘBNIONE:

NAPIS WROCŁAW

Jak widać to na poniższym przykładzie przesunięcie następuje w obu kierunkach, pion i poziom i nie jest tylko uwarunkowane różnicą szerokości obu znaków.

NIEPRAWIDŁOWA BUDOWA TYPOGRAFICZNA LITERY Ł

Tak zbudowana jest litera w znaku

A tak wygląda prawidłowa budowa tej litery w zgodzie z kanonem typografii na przykładzie kroju ciężkiego SWISS

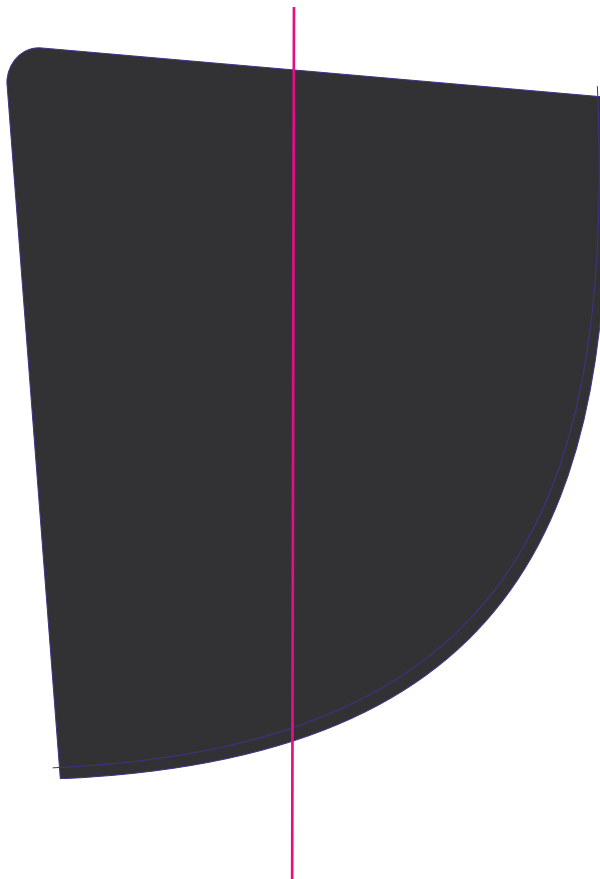

Jak widać po nałożeniu obu liter różnica błędu jest dość znaczna.

SWISS oznaczono szarym kolorem, zaś nieprawidłowa litera opisana jest obrysem czerwonym.

Tarcza znaku

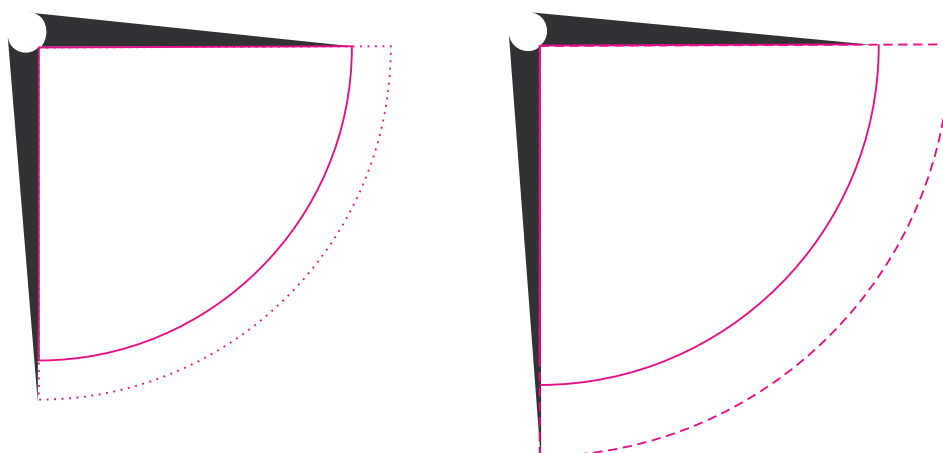

Kształt tarczy znaku, wynikający z ułożenia elementów wewnętrznych spowodował powstanie kształtu, który można określić mianem „półtarczy”. W heraldyce nie stosuje się nigdy „półtarczy” jako kształtu samej tarczy. O „półtarczy” możemy mówić jedynie w wypadku wewnętrznego podziału, w pionie, tarczy na dwa pola, lub więcej ale z zachowaniem jednej „półtarczy”. Przykładem może być wewnętrznie użyty w omawianym znaku herb dwupolowy.

Cyrkiel

Autor znaku potraktował ten symbol dość dowolnie i swobodnie naciągnął długości ramion zależnie od potrzeby. W efekcie element stracił swoje pierwotne symboliczne znaczenie jako cyrkla, z odwołaniem do nauki, i uzyskał nowe, poprzez zbliżenie kształtu do wskazówek zegara - czyli symboliki czasu.

Na rysunkach poniżej cyrkle z obu wersji z pokazanymi okręgami zataczanymi przez ich nogi.

WNIOSEK I

Przy założeniu, że znak, ma nadal funkcjonować w obecnym kształcie, należy go przebudować z poprawieniem rażących błędów i wprowadzeniem właściwych proporcji.

Wniosek prosty w sformułowaniu będzie sprawiał bardzo duże kłopoty ze względu na brak symetrii tarczy i konieczność wprowadzenia prawidłowej nazwy POLITECHNIKA WROCŁAWSKA, w znaku jest błędna nazwa WROCŁAW POLITECHNIKA. Zarys tarczy zewnętrznej wynikał z ułożenia elementów na tarczy, jednym z dość istotnych elementów była właśnie błędna obecnie nazwa uczelni. Zmiana tekstu, nawet przy zachowaniu jego umiejscowień według starego znaku, powoduje zmianę wielkości obu części nazwy - zasadną z punktu widzenia wielkości obszaru w jakim należy ją wpisać, aliści w pełni niezasadna, a nawet karygodna, z punktu widzenia samej nazwy, która jako jednorodna winna być pisana jedną wielkością pisma.

WNIOSEK II

Jak wyżej.

Jednak, wprowadzić należy zmianę kształtu tarczy zewnętrznej, na prawidłowy z punktu widzenia heraldyki. Osiowość znaku powinna dać możliwość rozłożenia elementów wewnętrznych i ich wzajemnemu współgraniu, tym bardziej że jednym z tych elementów jest herb na tarczy.

WNIOSEK III

Zbudować znak/godło uczelni całkowicie od nowa.

Zbudowanie znaku/godła zgodnie z tendencją, jaka daje się zauważyć po prostej analizie porównawczej, budowy znaku/godła innych uczelni, również zagranicznych. Tendencji mającej swoje umocowanie w tradycji projektowania takich znaków, symbolice i odwołaniu do wzorców heraldycznych.

NA MARGINESIE

Należy zwrócić uwagę na rozróżnienie znaku/godła uczelni prezentowanego i używanego w wystąpieniach oficjalnych oraz znaku promocyjnego uczelni, do zastosowań i przedsięwzięć komercyjnych. Nie należy mieszać obu funkcji. Stosując znak/godło, na przykład, na gadżetach obniżamy jego rangę i naruszamy powagę godła. Zasadne jest rozważenie potrzeby i stworzenie znaku pełniącego rolę promocyjną i reklamową uczelni - lżejszego w formie i bardziej nowoczesnego, aczkolwiek mogącego nawiązywać do symboliki znaku/godła. Dobrym przykładem takiego podejścia jest, prezentowana przez Urząd Miejski Wrocławia, ochrona herbu przez zakreślenie zasad jego stosowania do funkcji oficjalnych i jednocześnie operowanie znakiem promocyjnym miasta do przedsięwzięć reklamowych, a także komercyjnych.

W analizie istniejącego znaku pomiąłem kwestię prawidłowości herbu z punktu widzenia heraldycznego. Uważam te kwestie za wymagające odrębnej dogłębnej analizy, zbędnej przy funkcjonującym znaku.

ANALIZA PORÓWNAWCZA NA PRZYKŁADZIE ZNAKÓW INNYCH UCZELNI

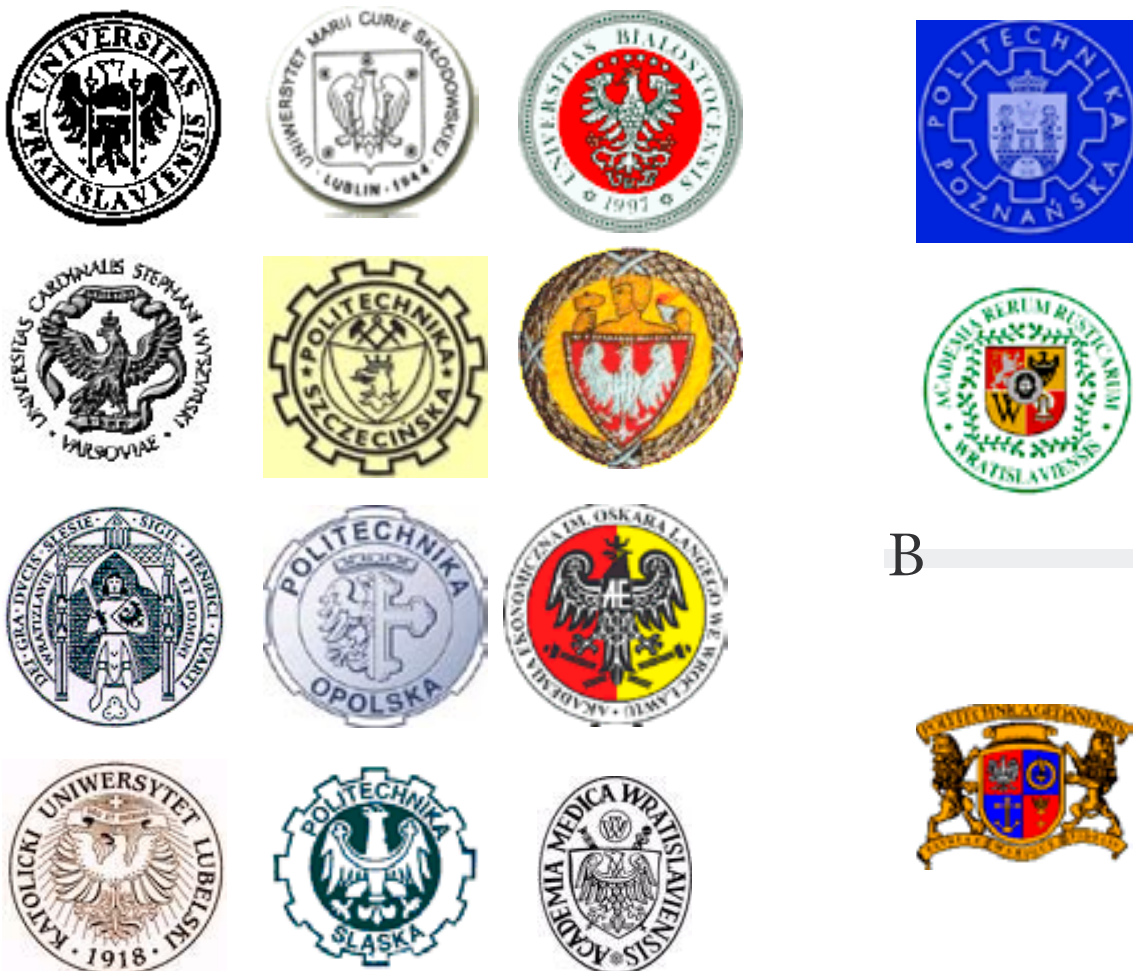
Porównanie tendencji, w oparciu o prezentowany materiał ilustracyjny, jakie występują w budowaniu znaku/godła uczelni daje podstawy do wyciągnięcia, dość ogólnych, wniosków i jest tylko ograniczoną analizą wizualnych aspektów budowy.

poza prezentowanymi przykładami można również znaleźć przykłady diametralnie różnego podejścia do znaku uczelni, jak choćby znaki projektowane podobnie do znaków firmowych, oparte na formie sprowadzonej do maksymalnego wizualnego skrótu, bez obciążeń symboliki i rozbudowanej struktury „opowiadania” poprzez znak.

Jako główne składowe ideei prezentowanych znaków możemy wyodrębnić: opisowość, bogata symbolika, oparcie znaku na formie kołowej lub owalnej, osiowość całej struktury.

PRZYKŁADY ZNAKU/GODŁA UCZELNI POLSKICH

A

Pokazane wyżej przykłady znaków uczelni polskich pokazują mniej, lub bardziej, nawiązywania do tradycji poprzez korzystanie z bogatej symboliki i elementów heraldycznych - orzeł, elementy herbów miejskich, tarcze.

W zaprezentowanych przykładach jedynie 2 znaki szeregu B zawierają aktualne, pełne herby miast. W takim wypadku herb zostaje objęty elementami ozdobnymi i tekstem, pozostając samoistnym elementem.

Szereg C pokazuje z kolei, inną od pozostałych, otwartą formę znaku, bez obrysu kołowego lub eliptycznego. Skrajnie różne znaki - jeden, starszy, z bogatą symboliką heraldyczną, drugi - prezentujący współczesne podejście do projektowania znaku wiąże symbolikę tradycyjną z nowoczesną formą układu typograficznego.

W szeregu D mamy dwa przykłady nowoczesnego znaku opartego, jednak, ściśle na tradycyjnej idei.

W większości znaki rysowane są kreską, z zasady są jednobarwne. Takie podejście ma swoje uzasadnienie historyczne w rysunku pieczętnym, ograniczającym, z racji materiału i celu, sposób odwzorowania znaku.

B

C

D

PRZYKŁADY ZNAKU/GODŁA UCZELNI ZAGRANICZNYCH

A

Również pokazane wyżej przykłady, znaków uczelni zagranicznych, wykazują taki sam, jak w wypadku polskich znaków, sposób podejścia projektanta przez nawiązywanie do tradycji (bogata symbolika).

Przykłady szeregu B prezentują połączenie tradycyjnej formy i idei znaku z symboliką współczesną.

Szereg C prezentuje czysto „heraldyczne” podejście do znaku uczelni, przez wykorzystanie samego herbu. Może to być herb uczelni z bogatą symboliką, jak w wypadku pierwszego znaku. Może też prezentować sam herb powiązany ze współczesną typografią, czasami dający efekt przypadkowości (jak w znaku trzecim).

B

C

PROPONOWANE
KIERUNKI ZMIAN
SZKICE ZNAKU/GODŁA
POLITECHNIKI
WROCŁAWSKIEJ

PRZEBUDOWA ZNAKU ZGODNIE Z WNIOSKIEM I

Przedudowa zgodnie z przewidywaniami nastrecza problemów. zachowanie dotychczasowych wymiarów i rozłożenia elementów komplikują prawidłową budowę znaku.

rys. 1.

rys. 2.

Rys 1. prezentuje znak w formie obecnie używanej, z wprowadzoną poprawką długości ramion cyrkla

Rys.2. pokazuje ten sam znak po usunięciu typografii.

Rys. 3.
Założenie prawidłowej postaci nazwy własnej uczelni wymaga zastosowania pisma o jednakowej wysokości dla obu członów nazwy. Rysunek pokazuje, jak takie założenie wygląda w praktycznym zastosowaniu.

rys. 3.

Rys. 4. prezentuje prawidłowe prawie zagospodarowanie typografią z zastrzeżeniem różnicy w wysokości pisma w obu członach o 1/3, co jest nieuprawnione. zgodnie z zasadami pisowni nazw własnych. Oprócz tego wyakcentowana zostaje pusta przestrzeń w lewym dolnym rogu, pomiędzy końcem cyrkla a literą W. Zastosowanie jednorodnej wysokości pisma jak w słowie POLITECHNIKA powoduje skrócenie długości słowa WROCŁAWSKA i tym samym powiększenie pustej, czarnej przestrzeni w lewym dolnym rogu.

rys. 4.

rys. 5. próba innego rozłożenia elementów, z zachowaniem zasad pisania nazwy własnej.

W efekcie następuje zmiana stosunku boków i znak wydaje się nieproporcjonalny w stosunku do pierwowzoru. Również wprowadzenie drugiego cyrkla w dolnej części, dla złamania czarnej pustej przestrzeni sprawiać może wrażenie nieco naciąganego.

rys. 5.

Rys. 6. prezentuje próbę modyfikacji pola tarczy.

rys. 6.

PRZEBUDOWA ZNAKU ZGODNIE Z WNIOSKIEM II

Wprowadziłem zmianę kształtu tarczy zewnętrznej, na prawidłowy pełny wyrys. Osiowość znaku daje możliwość prawidłowego rozłożenia elementów wewnętrznych i ich wzajemnemu współgraniu, także w wypadku gdy jednym z tych elementów jest herb z własną tarczą. Wariant daje duże możliwości.

Poniżej prezentacja kilku, z wielu możliwych, wariantów znaku, jedno i wielobarwnych.

Wada takiego rozwiązania jest brak unikatowości znaku, widocznej na pierwszy rzut oka.

**POLITECHNIKA
WROCLAWSKA**

**POLITECHNIKA
WROCLAWSKA**

JEDEN Z WIELU MOŻLIWYCH WARIANTÓW USTAWIENIA
ELEMENTÓW

PRZEBUDOWA ZNAKU ZGODNIE Z WNIOSKIEM III

Zbudowanie znaku/godła w zgodzie z ogólną tendencją budowy znaków uczelni, mającej swoje umocowanie w tradycji projektowania takich znaków, symbolicie i odwołaniu do wzorców heraldycznych daje duże możliwości projektowe.

Prezentowany jeden z wariantów takiego rozwiązania oparty został na zachowaniu dotychczasowej symboliki uczelni, zrezygnowaniu z tarczy samego herbu oraz wpisaniu całego znaku w owal z poprowadzeniem typografii po wewnętrznym otoku.

W tym wypadku mogę powiedzieć już nie o ZNAKU uczelni a jej GODLE.

KONKLUZJA

Moim zdaniem, najbardziej odpowiednio byłoby rozważenie, niejako przy okazji budowania Księgi, opracowania godła według wniosku III. Rozwiązanie wynikające z wniosku II jest również godne rozważenia, ale w moim odczuciu jako gorsza alternatywa dla rozwiązania kompleksowej przebudowy znaku w godło z wniosku III. Najmniej obiecująca jest wersja oparta na wniosku I, choć zapewne można by znaleźć jeszcze parę wariantów możliwych do skonstruowania, nie zmieni to jednak złego znaku w dużo lepszy.

Obecny moment, chęć ujednoczenia identyfikacji uczelni, wydaje się skłaniać do potraktowania sprawy całościowo z trzech powodów:

1. najbardziej istotne - KOSZTY - zmiana nie przyniesie dodatkowych ogromnych kosztów, wchodząc w koszty już przewidziane na ten cel.
2. zmiana pozwoli na jednoczesne wprowadzenie kompletnej i dobrze odbieranej identyfikacji uczelni - zgodnie z założeniem jakie przyświecało potrzebie ujednoczenia używania znaku.
3. opracowanie nowego godła pozwoli rozdzielić funkcje oficjalne, występowania znaku, od komercyjno-reklamowych, z zyskiem dla uczelni w postaci atutu dbania o prestiż nawet w takich drobiazgach.

Wydaje mi się, że ograniczenie się, w tym momencie, do drobnego liftingu znaku spowoduje odsunięcie problemu w czasie, a co za tym idzie nawarstwienie się problemów (dojdzie księga) oraz duże koszty w przyszłości.

Zaprezentowane powyżej szkice projektowe są jedynie określeniem, niedoskonałym technicznie, pewnych idei budowy znaku/godła Politechniki Wrocławskiej, jakie, moim zdaniem, warte są dalszego rozważenia i opracowania.

Andrzej-Ludwik Włoszczyński

Warszawa 27 marca 2004